

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 25 stycznia 2017 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Współpraca sądowa w sprawach karnych — Wzajemne uznawanie wyroków — Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW — Zakres stosowania — Artykuł 28 — Przepis przejściowy — Pojęcie „wydania prawomocnego wyroku”

W sprawie C-582/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie, Niderlandy) postanowieniem z dnia 30 października 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 11 listopada 2015 r., w postępowaniu karnym przeciwko

Gerritowi van Vemdemu

przy udziale:

Openbaar Ministerie,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: J.L. da Cruz Vilaça, prezes izby, A. Tizzano, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego piątej izby, M. Berger (sprawozdawca), A. Borg Barthet i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 września 2016 r., rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu G. van Vemdego przez P. Sourena, advocaat,
- w imieniu Openbaar Ministerie przez K. van der Schafta oraz U. Weitzel,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M.K. Bulterman, B. Koopman oraz J. Langera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu austriackiego przez G. Eberharda, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: niderlandzki.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Troostersa oraz S. Grünheid, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 12 października 2016 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 28 ust. 2 decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej (Dz.U. 2008, L 327, s. 27).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania dotyczącego wykonywania w Niderlandach kary pozbawienia wolności w wymiarze trzech lat orzeczonej przez hof van beroep Antwerpen (sąd apelacyjny w Antwerpii, Belgia) wobec Gerrita van Vemdego.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 1 decyzji ramowej 2008/909, zatytułowany „Definicje”, stanowi:

„Na użytek niniejszej decyzji ramowej:

- a) »wyrok« oznacza prawomocne orzeczenie lub nakaz sądu państwa wydającego nakładające karę na osobę fizyczną;
- b) »kara« oznacza karę pozbawienia wolności lub środek polegający na pozbawieniu wolności orzeczone za przestępstwo na czas określony lub nieokreślony na podstawie przeprowadzonego postępowania karnego;
- c) »państwo wydające« oznacza państwo członkowskie, w którym został wydany wyrok;
- d) »państwo wykonujące« oznacza państwo członkowskie, do którego został przekazany wyrok w celu jego uznania i wykonania”.

- 4 Artykuł 3 wspomnianej decyzji ramowej, zatytułowany „Cel i zakres stosowania”, stanowi:

„1. Celem niniejszej decyzji ramowej jest określenie zasad, zgodnie z którymi państwo członkowskie, aby ułatwić resocjalizację osoby skazanej, uznaje wyrok i wykonuje karę.

[...]

3. Niniejsza decyzja ramowa ma zastosowanie wyłącznie do uznawania wyroków oraz wykonywania kar w rozumieniu niniejszej decyzji ramowej. [...]

[...]”.

5 Zgodnie z art. 28 decyzji ramowej, zatytułowanym „Przepis przejściowy”:

„1. Wnioski otrzymane przed dniem 5 grudnia 2011 r. podlegają istniejącym instrumentom prawnym dotyczącym przekazywania osób skazanych. Wnioski otrzymane po tej dacie podlegają przepisom przyjętym przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszą decyzją ramową.

2. Każde państwo członkowskie może jednak przy przyjęciu niniejszej decyzji ramowej przez Radę złożyć oświadczenie, w którym stwierdzi, że w przypadkach, w których prawomocny wyrok został wydany przed datą przez nie określoną, będzie ono jako państwo wydające i wykonujące nadal stosowało istniejące instrumenty prawne dotyczące przekazywania osób skazanych mające zastosowanie przed dniem 5 grudnia 2011 r. Jeśli takie oświadczenie zostanie złożone, instrumenty te mają zastosowanie w takich przypadkach w stosunku do wszystkich innych państw członkowskich, niezależnie od tego, czy złożyły one takie samo oświadczenie. Wspomniana data nie może być późniejsza niż 5 grudnia 2011 r. Oświadczenie to zostanie opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Może zostać ono wycofane w dowolnym momencie”.

6 Na podstawie art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909 Królestwo Niderlandów złożyło następujące oświadczenie (Dz.U. 2009, L 265, s. 41):

„Zgodnie z art. 28 ust. 2 Niderlandy oświadczają, że jeżeli prawomocny wyrok zapadł przed upływem trzyletniego okresu liczonego od wejścia decyzji ramowej w życie, to Niderlandy – jako państwo wydające i wykonujące – będą do niego stosowały instrumenty prawne dotyczące przekazywania osób skazanych mające zastosowanie przed odnośną decyzją ramową”.

Prawo niderlandzkie

7 Artykuł 2:11 *Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties* (ustawy o wzajemnym uznawaniu i wykonywaniu kar pozbawienia wolności, w tym kar orzeczonych z zawieszeniem wykonania, zwanej dalej „WETS”), poprzez którą wdrożono decyzję ramową 2008/909, stanowi:

„1. Minister [bezpieczeństwa i sprawiedliwości] przekazuje orzeczenie sądowe [...] rzecznikowi generalnemu prokuratury przy sądzie apelacyjnym.

2. Rzecznik generalny niezwłocznie przedstawia orzeczenie sądowe [...] wyspecjalizowanej izbie sądu apelacyjnego w Arnhem-Leeuwarden [(Niderlandy)] [...]”.

8 Na podstawie art. 2:12 WETS minister bezpieczeństwa i sprawiedliwości decyduje o uznaniu orzeczenia sądowego innego państwa członkowskiego, biorąc pod uwagę ocenę wyspecjalizowanej izby sądu apelacyjnego w Arnhem-Leeuwarden.

9 Zgodnie z art. 5:2 WETS:

„1. [WETS], w stosunkach z państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zastępuje *Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen* (ustawę o przekazywaniu wykonania wyroków w sprawach karnych).

[...]

3. [WETS] nie ma zastosowania do orzeczeń sądowych [...], które uprawomocniły się przed dniem 5 grudnia 2011 r.

[...]”.

- 10 Artykuł 2 ustawy o przekazywaniu wykonania wyroków w sprawach karnych stanowi, że „zagraniczne orzeczenia sądowe są wykonywane w Niderlandach wyłącznie na podstawie umowy międzynarodowej”.
- 11 Artykuł 31 ust. 1 tej ustawy przewiduje, że „[w] wypadku gdy [rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie, Niderlandy)] uzna wykonanie zagranicznego orzeczenia sądowego za dopuszczalne, udziela on na nie zgody oraz – przestrzegając postanowień określonych w tym względzie w mającej zastosowanie umowie międzynarodowej – orzeka karę lub środek przewidziane za odpowiednie przestępstwo w prawie niderlandzkim”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 12 Osoba, której dotyczy sprawa w postępowaniu głównym, Gerrit van Vemde, została w dniu 27 października 2009 r. zatrzymana w Niderlandach na podstawie europejskiego nakazu aresztowania wystawionego przez belgijskie organy sądowe dla celów ścigania karnego w Belgii. Osoba ta, po przekazaniu jej wspomnianym organom, została umieszczona w areszcie, a następnie zwolniona za poręczeniem majątkowym w postępowaniu karnym wszczętym w tym państwie. Jednakże, zanim zapadł wyrok, powróciła samodzielnie do Niderlandów.
- 13 Wyrokiem z dnia 28 lutego 2011 r. hof van beroep Antwerpen (sąd apelacyjny w Antwerpii) skazał G. van Vemdego na karę trzech lat pozbawienia wolności. Wyrok ten stał się prawomocny w dniu 6 grudnia 2011 r. w następstwie wydanego w tym dniu orzeczenia Hof van Cassatie (sądu kasacyjnego, Belgia) oddalającego kasację od tego wyroku.
- 14 Władze belgijskie zwróciły się do Królestwa Niderlandów w dniu 23 lipca 2013 r. o przejęcie wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem hof van beroep Antwerpen (sądu apelacyjnego w Antwerpii). Pismem z dnia 10 października 2013 r. procureur du Roi (prokurator, Belgia) zwrócił się do sądu odsyłającego o zezwolenie na wykonanie tej kary.
- 15 Rzeczoną sprawą sąd powziął przy rozpatrywaniu tego wniosku wątpliwość, czy krajowe przepisy wykonujące decyzję ramową 2008/909, mianowicie WETS, mają zastosowanie w sprawie w postępowaniu głównym.
- 16 Z jednej strony, zdaniem sądu odsyłającego, należałoby zrazu odpowiedzieć na takie pytanie twierdząco, ponieważ z art. 5:2 ust. 3 WETS wynika, że ma ona zastosowanie do orzeczeń sądowych prawomocnych od dnia 5 grudnia 2011 r., a w niniejszej sprawie wyrok hof van beroep Antwerpen (sądu apelacyjnego w Antwerpii) stał się prawomocny po tej dacie, mianowicie w dniu 6 grudnia 2011 r.
- 17 Z drugiej jednak strony sąd odsyłający nie ma pewności co do wykładni tej ustawy z uwzględnieniem art. 28 decyzji ramowej 2008/909.
- 18 Sąd odsyłający przypomina w tej kwestii, że o ile na podstawie art. 28 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909 wnioski o uznanie wyroku i wykonanie kary otrzymane po dniu 5 grudnia 2011 r. podlegają przepisom przyjętym przez państwa członkowskie zgodnie z tą decyzją ramową, o tyle art. 28 ust. 2 rzeczony decyzji ramowej przewiduje zasadniczo, że każde państwo członkowskie mogło złożyć oświadczenie, zgodnie z którym w odniesieniu do prawomocnych wyroków „wydanych” przed datą wskazaną przez to właśnie państwo będzie ono nadal stosować instrumenty prawne mające zastosowanie przed tą datą. Królestwo Niderlandów złożyło takie oświadczenie.
- 19 Zdaniem sądu odsyłającego, jeżeli art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909 należałoby interpretować w ten sposób, że dotyczy on wyroków wydanych przed datą wskazaną przez państwo członkowskie, niezależnie od tego, w jakim czasie stały się one prawomocne, przepis przejściowy zawarty w art. 5:2 ust. 3 WETS powinien być, zgodnie z zasadą wykładni zgodnej, rozumiany jako przepis wykluczający

stosowanie WETS do orzeczeń sądowych wydanych przed dniem 5 grudnia 2011 r. Na gruncie postępowania głównego wynikałoby stąd, że WETS nie ma zastosowania do sprawy w postępowaniu głównym, ponieważ wyrok hof van beroep Antwerpen (sądu apelacyjnego w Antwerpii) został wydany w dniu 28 lutego 2011 r., a tym samym sąd odsyłający posiada jurysdykcję do rozstrzygnięcia wniosku złożonego przez organy belgijskie.

20 Gdyby natomiast art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909 należało interpretować w ten sposób, że dotyczy on wyroków, które stały się prawomocne przed datą wskazaną przez państwa członkowskie, sąd odsyłający zauważa, że na podstawie przepisów WETS nie posiadałby on jurysdykcji do rozpoznania tego wniosku.

21 W tych okolicznościach rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 28 ust. 2 zdanie pierwsze decyzji ramowej 2008/909 należy interpretować w ten sposób, że oświadczenie, o którym tam mowa, może się odnosić jedynie do wyroków, które zostały wydane przed dniem 5 grudnia 2011 r., niezależnie od tego, kiedy stały się prawomocne, albo czy przepis ten należy interpretować w ten sposób, że oświadczenie może odnosić się jedynie do wyroków, które stały się prawomocne przed dniem 5 grudnia 2011 r.?”

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

22 Poprzez pytanie prejudycjalne sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 28 ust. 2 zdanie pierwsze decyzji ramowej 2008/909 należy interpretować w ten sposób, że dotyczy on wyroków wydanych przed datą wskazaną przez zainteresowane państwo członkowskie, przy czym data ta nie może być późniejsza niż dzień 5 grudnia 2011 r., czy też należy go raczej interpretować w ten sposób, że dotyczy on jedynie wyroków, które stały się prawomocne przed tą datą.

23 W celu rozstrzygnięcia tej kwestii należy przede wszystkim przypomnieć, że art. 1 lit. a) decyzji ramowej 2008/909 definiuje „wyrok” jako prawomocne orzeczenie lub nakaz sądu państwa wydającego nakładające karę na osobę fizyczną. W myśl art. 3 ust. 1 tej decyzji ramowej jej celem jest określenie zasad, zgodnie z którymi państwo członkowskie, aby ułatwić resocjalizację osoby skazanej, uznaje wyrok i wykonuje karę. W myśl art. 3 ust. 3 rzeczonej decyzji ramowej ma ona zastosowanie wyłącznie do uznawania wyroków oraz wykonywania kar w rozumieniu tej samej decyzji ramowej.

24 W konsekwencji zakres materialny zastosowania decyzji ramowej 2008/909 jest ograniczony wyłącznie do orzeczeń, które stały się prawomocne, w celu ich uznania i wykonania przez państwo wykonujące, z wyłączeniem orzeczeń będących przedmiotem odwołania, takich jak – na gruncie postępowania głównego – wyrok hof van beroep Antwerpen (sądu apelacyjnego w Antwerpii), który został zaskarżony skargą kasacyjną do Hof van Cassatie (sądu kasacyjnego) i uprawomocnił się dopiero po odrzuceniu przez ten sąd rzeczonej skargi w dniu 6 grudnia 2011 r.

25 Następnie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zarówno względy jednolitego stosowania prawa Unii, jak i zasady równości wskazują na to, że treści przepisu prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia swego znaczenia i zakresu, należy zwykle nadać w całej Unii autonomiczną i jednolitą wykładnię (wyrok z dnia 28 lipca 2016 r., JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).

26 Tymczasem art. 1 lit. a) decyzji ramowej 2008/909, który definiuje „wyrok” jako prawomocne orzeczenie lub nakaz, nie zawiera odesłania do prawa państw członkowskich, a zatem należy uznać, że pojęcie to jest autonomicznym pojęciem prawa Unii i powinno być interpretowane na jej terytorium

w sposób jednolity. W tym celu należy wziąć pod uwagę brzmienie tego przepisu, jego kontekst i cel uregulowania, którego przepis ten stanowi część (zob. podobnie wyrok z dnia 28 lipca 2016 r., JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, pkt 37).

- 27 W tej kwestii należy zauważyć, że mimo iż brzmienie art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909 nie jest jednoznaczne, zawarte w tym przepisie odniesienie do „prawomocnego wyroku” przemawia raczej za wykładnią, zgodnie z którą przepis ten dotyczy ostatniego orzeczenia, które zapadło w toku postępowania karnego i spowodowało, że skazanie danej osoby stało się prawomocne. Wykładnia ta znajduje potwierdzenie w definicji „wyroku” zawartej w art. 1 lit. a) tej decyzji ramowej. W tej kwestii wskazać trzeba, że okoliczność, iż zarówno w tym artykule, jak i w rzeczoną art. 28 ust. 2 jest mowa o „prawomocnym” charakterze odnośnego wyroku, podkreśla szczególne znaczenie przyznane niezaskarżalności rzonego wyroku dla celów stosowania tego ostatniego przepisu, a w konsekwencji dacie, w której ta niezaskarżalność została uzyskana.
- 28 Ponadto, skoro pojęcia „wyroku” i „wydania” tego wyroku, zawarte w art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909, powinny być poddawane autonomicznej i jednolitej wykładni na terytorium Unii, zakres tych pojęć, a tym samym również i tego przepisu, nie mogą zależeć ani od wewnętrznej procedury karnej państwa wydającego, ani od procedury karnej państwa wykonującego.
- 29 W konsekwencji należy wykluczyć taką wykładnię art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909, zgodnie z którą jego stosowanie zależałoby od tego, w jakim dniu wyrok jest uważany za „wydany” w rozumieniu odnośnego prawa krajowego, niezależnie od dnia, w którym staje się on prawomocny.
- 30 Wreszcie, jeżeli chodzi o kontekst oraz cele uregulowania, którego część stanowi przepis rozpatrywany w sprawie w postępowaniu głównym, należy przypomnieć – jak wskazał w istocie rzecznik generalny w pkt 45–48 opinii – że art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909 stanowi odstępstwo od ogólnego systemu ustanowionego w art. 28 ust. 1 tej decyzji ramowej, przewidującego, że wnioski o uznanie wyroku i wykonanie kary otrzymane po dniu 5 grudnia 2011 r. podlegają przepisom przyjętym przez państwa członkowskie zgodnie z rzeczoną decyzją ramową. Jako odstępstwo od ogólnego systemu pierwszy z tych przepisów powinien zatem być interpretowany w sposób ścisły.
- 31 Zatem, poprzez ograniczenie liczby przypadków, które nadal podlegają instrumentom prawnym istniejącym przed wejściem w życie decyzji 2008/909, a w konsekwencji zwiększając liczbę przypadków, które mogą podlegać przepisom przyjętym przez państwa członkowskie zgodnie z tą decyzją, ścisła wykładnia art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909, idąca w tym kierunku, że przepis ten dotyczy wyłącznie wyroków, które stały się prawomocne najpóźniej w dniu 5 grudnia 2011 r., najlepiej zagwarantuje realizację celu tej samej decyzji ramowej. Jak wynika z art. 3 ust. 1 tej decyzji, cel ten polega na umożliwieniu państwom członkowskim uznawania wyroków i wykonywania orzeczonych w nich kar w celu ułatwienia resocjalizacji osób skazanych.
- 32 Rząd austriacki i Komisja Europejska podniosły ponadto kwestię ważności oświadczenia złożonego przez Królestwo Niderlandów na podstawie art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909 w kontekście daty złożenia tego oświadczenia. Ze względu na wykładnię przyjętą w punkcie poprzedzającym kwestia ta ma jednak charakter hipotetyczny, ponieważ wewnętrzne przepisy niderlandzkie wykonujące tę decyzję ramową mają w każdym razie zastosowanie w sprawie w postępowaniu głównym. W tych okolicznościach zajmowanie stanowiska w tym względzie nie jest konieczne.
- 33 Z powyższych rozważań wynika, że na pytanie prejudycjalne należy udzielić następującej odpowiedzi: wykładni art. 28 ust. 2 zdanie pierwsze decyzji ramowej 2008/909 należy dokonywać w ten sposób, że dotyczy on jedynie wyroków, które stały się prawomocne przed datą wskazaną przez zainteresowane państwo członkowskie.

W przedmiocie kosztów

- ³⁴ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 28 ust. 2 zdanie pierwsze decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej należy dokonywać w ten sposób, że dotyczy on jedynie wyroków, które stały się prawomocne przed datą wskazaną przez zainteresowane państwo członkowskie.

Podpisy